

Bildande av naturreservatet ”Tinnerö eklandskap kultur och natur” i Linköpings kommun samt fastställande av skötselplan för reservatet

Kommunfullmäktiges beslut:

Kommunfullmäktige förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken ett område inom fastigheterna Smedstad 1:4 och 1:10 som naturreservat med föreskrifter samt skötselplan enligt nedan. Reservatets gräns är markerad på bifogad karta, bilaga 1.

Reservatets namn skall vara ”Tinnerö eklandskap kultur och natur”.

Bildandet av reservatet ”Tinnerö eklandskap kultur och natur” är en del av uppfyllandet av miljö kvalitetsmålen, ett rikt växt- och djurliv, ett rikt odlingslandskap, myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag, levande skogar samt god bebyggd miljö om vilket riksdag och regeringen har beslutat.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald främst knuten till gamla grova ekar, vårda och bevara värdefulla ekhagar, lövskogar, betade barrdominerade utmarksskogar och grunda artrika våtmarker och strandängar.

Syftet med reservatet är också att, skydda, vårda, synliggöra och framhäva det forntida kulturlandskapet i helhet, delar och detaljer, liksom andra skyddsvärda objekt från senare tider.

Reservatets tätortsnära läge, rika natur- och kulturmiljöer samt vackra landskapsbild gör området till mycket viktigt för friluftslivet.

Syftena ska nås genom att beta områdets hagmarker, lövskogar och utmarksskogar samt beta i betesmarkerna förekommande fornlämningar, sammansatta fornlämningsmiljöer och övriga lämpliga delar av kulturlandskapet. Enskilda fornlämningar ska hållas fria från igenväxtningsvegetation. Strandängar, övriga ängar och slåttermarker ska slås och efterbetas. Trädmiljöer utan hävdbehov lämnas för fri utveckling.

För att underlätta för friluftslivet kommer ett stort antal stängselgenomgångar uppföras och fällindelningen planeras så att de besökare som inte vill ha kontakt med betesdjuren ska kunna använda området. Information och anläggningar för friluftslivet ska utformas för att öka områdets besöksvärde.

Syftet med reservatet är även att utpekade livsmiljöer och arter enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla ett gynnsamt tillstånd.

Föreskrifter

A. Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det inte tillåtet att:

1. bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, borra, utfylla, plöja, dämna eller utföra annan mekanisk markbearbetning med undantag av vad som framgår av översiktsplan Kf 030527 och områdesprogram för Djurgården Kf 2005-06-07;
2. anlägga bilväg, campingplats, uppställningsplats för fordon eller infartsparkering med undantag från vad som framgår av översiktsplan för övningsområdet Kf 030527;
3. anlägga gång- och cykelväg som påtagligt skadar natur- och kulturvärden;
4. framföra motordrivet fordon annat än på de vägar som beskrivs i gällande skötselplan;
5. anordna motor- eller skyttebana för övning eller tävling;
6. uppföra byggnad eller annan anläggning annat än besöks- och fritidsanläggningar enligt översiktsplan Kf 030527;
7. uppföra mast, vindkraftverk och luftledning,
8. anlägga markförlagd ledning som påtagligt skadar natur- och kulturvärden;
9. anordna upplag;
10. gräva upp växter;
11. tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel annat än vad som regleras i skötselplanen avseende områdets jordbruksdrift;
12. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
13. avverka, gallra, röja, så, plantera, markbereda eller utföra annan skogsbruksåtgärd;
14. fälla, upparbeta eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar samt plantera träd och buskar;

15. omföra betesmark till åker eller skogsmark;
16. ändra floran eller faunans sammansättning genom införande av för området nya arter;
17. jaga med undantag av reservatsförvaltaren, eller av reservatsförvaltaren utsedd tjänsteman, påkallad skyddsjakt. Eftersök av trafikskadat vilt genom polismyndighetens försorg får genomföras;

Föreskrifterna ovan skall inte utgöra hinder för åtgärder som krävs enligt syftet ovan och för åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel, inklusive uppföljning och dokumentation, enligt fastställd skötselplan.

B. För att tillgodose syftet med reservatet förpliktar Linköpings kommun med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare, att utan ytterligare ersättning, och innehavare av särskild rätt till fastigheterna tåla att följande åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av, och information om, reservatet
  2. skötsel och dokumentation i enlighet med fastställd skötselplan. Allt utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren
  3. iordningställande av anordningar för friluftslivet som anges i fastställd skötselplan.
-

C. Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller inte tillåtet att:

1. framföra motordrivet fordon annat än på skyltade vägar;
2. ställa upp husvagn;
3. parkera motorfordon annat än på skyltade parkeringsplatser;
4. tälta annat än på särskilt markerad och iordningställd plats;
5. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur under betessäsongen 15 april – 15 november. Utbildning och träning av hund utan koppel får ske i skötselområde 3.2 under hela året;
6. beträda Rosenkällasjöns yta och strandängar från 1 april till 15 oktober annat än på iordningställda fågeltorn, gömslen, spänger och bryggor;
7. rida annat än på befintliga vägar och markerade ridstigar;

8. cykla annat än på befintliga grusvägar;
9. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller skada vedlevande lavar, mossor och svampar;
10. plocka gullviva, smörbollor, liljekonvalj eller blåsippa;
11. på ett störande sätt utnyttja radio, bandspelare, musikinstrument eller dylikt;
12. störa djurlivet genom att klättra i boträd;
13. samla ryggradslösa djur annat än genom hävning och därvid taga enstaka individer för artbestämning;
14. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, spränga, gräva, rista, hacka eller måla;
15. göra upp eld annat än på skyltad och iordningställd plats;

Dessutom är det förbjudet att utan reservatsförvaltarens, eller av reservatsförvaltaren utsedd tjänstemans, tillstånd,

16. anordna tävlingar eller bedriva lägerverksamhet;
17. utföra sådan vetenskaplig undersökning eller enstaka studie som kan leda till skada eller annan negativ påverkan på växt- eller djurlivet;
18. bedriva försäljning eller annan verksamhet i kommersiellt syfte;
19. anslå anslag, snitslar, färgmarkeringar och dylikt.

Skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998: 1252) enligt miljöbalken fastställer kommunfullmäktige de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen, bilaga 2.

Reservatsförvaltare för reservatet skall vara Teknik- och samhällsbyggnadsnämnden, Linköpings kommun.

Skäl för beslutet

Tinnerö eklandskap utgör en viktig del av ett stort riksintresse för naturvården "Eklandskapet kring Stora Rängen och Järnlunden", Naturvårdsverkets beslut 1993-02-03. De huvudsakliga biologiska värdena är knutna till områdets gamla och ofta ihåliga ekar, rikedomen på gamla träd rent generellt samt stora vidsträckta betes- och slåttermarker. Den nyligen restaurerade Rosenkällasjön hyser betydande ornitologiska värden. Många sällsynta och rödlistade arter är noterade i området inom grupperna; vedlevande insekter och klokrypare, dagflygande storfjärilar, lavar och svampar, främst knutna till ek och ädellövträd, fåglar och fladdermöss. Området är till stora delar skyddat som pSCI (proposed Site of Common Interest), *Natura 2000*, enligt EU: s art- och habitatdirektiv (SE 0230342). Länsstyrelsen i Östergötland har även föreslagit området som SPA (Special Protected Area) enligt EU: s fågeldirektiv.

Tinnerö eklandskap är riksintresse för kulturmiljövården enligt Riksantikvarieämbetets beslut i november 1999. Enligt ämbetet utgör området "ett av landets främsta exempel på fossilt odlingslandskap från järnåldern".

Den biologiskt omväxlande och artrika naturen, det pastorala landskapet med betesdjur och vackra utsikter samt den mycket rika kulturmiljön och närheten till landets femte största stad gör området till mycket viktigt för friluftslivet.

Natura 2000

Reservatet är till stora delar Natura 2000-område. Följande habitat och arter enligt EU:s art- och habitatdirektiv är utpekade i området:

- 9070 Trädklädda betesmarker, ca 158 ha
- 6270 Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen, ca 4 ha
- 6410 Fuktängar med blåttåtel eller starr, ca 19 ha
- 6510 Slåtterängar i låglandet, ca 0,5 ha.

Arter enligt direktivets bilaga 2 (Sverige är skyldigt att utpeka områden där dessa arter ska fortleva i gynnsam bevarandestatus)

Osmoderma eremita, läderbagge

Anthrenochernes stellae, hålträdsklokrypare

Arter enligt direktivets bilaga 4 (Sverige är skyldigt att införa ett strikt skyddssystem för dessa arter)

Myotis nattereri, fransfladdermus.

Följande särskilt intressanta fågelarter enligt EU: s fågeldirektiv är noterade i området:

(Annex I, arter för vilka särskilda skyddsområden ska upprättas.)

Pandion haliaetus, fiskgjuse

Pernis apivorus, bivråk

Haliaeetus albicilla, havsörn

Bonasa bonasia, järpe

Crex crex, kornknarr
Alcedo atthis, kungsfiskare
Dryocopus maritus, spillkråka
Lullula arborea, trädlärika
Ficedula parva, mindre flugsnappare
Lanius collurio, törnskata

(Annex II, arter med särskilt reglerad jakt.)

Anas querquedula, årta
Anas clypeata, skedand
Aythya ferina, brunand
Columba oenas, skogsduva
Streptopelia decaocto, turkduva.

Ärendets handläggning

Dokumentation

De mycket höga naturvärdena inom Tinnerö eklandskap dokumenterades i samband med den första inventeringen av eklandskapet i Stångådalen 1991 (Antonsson och Wadstein 1991). Ytterligare kompletterande bedömningar av områden inom övningsområdet gjordes av Tingvall (Tingvall 1997). Områdets mycket artrika skalbaggsamhällen knutna till ek och andra lövträd, inklusive förekomsten av läderbagge, har specialstuderats vid flera inventeringar (Ström 1996, Jansson 1998, Karlsson 2002, och Andersson 2005). Lundkvist studerar dykarskalbaggsamhällets utveckling i Rosenkällasjön (Lundkvist 2004). Dagflygande storfjärilar har studerats vid två tillfällen (Franzén 1998 och Kangas 2004). Epifyter, lavar och svampar, på ek och ädellövträd har inventerats två gånger (Andersson 1990 och Mathson 2005). Fågelfaunan har undersökts med en begränsad häckfågeltaxering (Hjelm 2000) och för eklandskapet intressanta arter linjetaxerades 2004 (Lundkvist och Pettersson 2004). Områdets rika fladdermusfauna främst vid Smedstad undersöktes 1997 (Calluna 1997). Kärlväxter har inventerats i de gamla ängarna kring Tinnerö (ÖNF 1997) och slåttergynnade kärlväxter i vägkanter har inventerats 2005 (Gustafsson 2005).

Enligt det nationella fornminnesregistret finns fler än 200 fasta fornlämningar i området (FMIS 2005). En stor mängd av ytterligare lämningar har beskrivits av Franzén (Franzén 2003 och 2005).

Det f.d. militära övningsområdet förvärvades av Linköpings kommun i november 2002. Mellan åren 1998 och 2003 pågick arbetet med fördjupad översiktsplan för området. Översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige i maj 2003 (Kf 030527). I översiktsplanen framgår vilka delar av området som avses avsättas som kommunalt reservat. I områdesprogram för Djurgården Kf 2005-06-07, som hänvisas till i denna handling, presenteras de nya planerade bebyggelseområdena inom f.d. övningsområdet, vilka gränsar till reservatsområdet.

Lämplig användning av markområde

Linköpings kommun har, i enlighet med 3 kap Miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet "Tinnerö eklandskap kultur och natur" är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet följer översiktsplan för övningsområdet Kf 2003-05-27.

Konsekvensbedömning av påverkan av beslutet på allemansrätten

Kommunen ska enligt miljöbalken (1998:808) § 7:25 göra en konsekvensbedömning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om reservat.

Kommunen gör bedömningen att de inskränkningar som görs i allemansrätten främst avseende kopplingstväng på husdjur under betessäsongen är nödvändigt för att freda områdets betesdjur, som utgör grunden för en adekvat skötsel av ekmiljöerna, och för att undvika konflikter mellan besökare och lösspringande hundar. För att freda häck- och flyttfågelfaunan i Rosenkällasjön behövs ett förbud att beträda sjön och strandängarna under våtmarksfåglarnas häcknings- och flyttningstid p.g.a. sjöns begränsade yta. Besökaren har ändå mycket god tillgång till sjön genom Rödbergets utsiktsplats och iordningställda bryggor, spänger och fågeltorn. Därutöver krävs begränsningar av viss insamling av ryggradslösa djur, vissa kärlväxter, trädlevande svampar för att hotade arter och ekologiska funktioner ska erhålla långsiktigt god bevarandestatus. Plockning av bär, marksvamp och övriga kärlväxter, förutom nationellt fridlysta arter, är tillåten i hela reservatet.

Remissyttranden

Kommunen har remitterat förslag till beslut till kommunala nämnder, angränsande markägare, övriga berörda sakägare, Länsstyrelsen i Östergötland, föreningar och organisationer.

Kommunens avvägning med avseende på remissyttranden

Flera remissinstanser har påpekat att naturlandskapets beskrivningar är mer utförliga än beskrivningarna av kulturlandskapet, samt att reservatets syfte domineras av naturvårdens bevarandeintresse.

Syftet med reservatet har därför omarbetats och tydliggjorts så att båda bevarandeintressena väger lika tungt. Under senare år har ett antal fördjupade inventeringar av naturmiljön genomförts. Inarbetandet av dessa resultat i skötselplanen medför att informationen kring områdets naturvärden blivit omfattande. Syftet med att presentera detta material utförligt är att skötselplanen ska kunna användas som ett så fullständigt kunskapsunderlag som möjligt för alla de som vill veta mer om reservatet. För den som söker mer kunskap om områdets kulturmiljöer kommer "Tindra-projektets" färdigställande vid halvårsskiftet 2006 bli en stor tillgång.

Övrigt

Natura 2000

Livsmiljöer och arter som är utpekade enligt Natura 2000 skall uppnå eller bibehålla en gynnsam bevarandestatus. Detta innebär att verksamheter eller åtgärder som kan orsaka betydande påverkan på områdets livsmiljöer, och/eller störa arter i området, kräver tillstånd enligt Miljöbalken 7: 28a § sedan 2001-07-01. Verksamheter som är direkt förenliga med områdets förvaltning och skötsel kräver ej tillstånd (MB 7:28b §, andra stycket). Även planerade åtgärder enligt fastställd skötselplan kan kräva tillstånd. Prövning kan även behövas enligt annan lagstiftning exempelvis kulturminneslagen.

Tillståndsprövning skall föregås av ett tidigt samråd enligt MB 6 kapitel 4 §. Om verksamheten eller åtgärden kräver en tillståndsprövning skall en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) bifogas tillståndshandlingarna (MB 6 kap. 1 §). MKB:n skall belysa hur områdets utpekade livsmiljöer och arter påverkas.

Lena Rydin-Hansson
Kommundirektör

Bilagor

1. karta
2. skötselplan
3. sammanställning av remissyttranden med kommentarer
4. länsstyrelsens yttrande